

Fiskeauksjon i Vardø?

Av
Torbjørn Trondsen
Norges fiskerihøgskole
Universitetet i Tromsø

Ressursbase

- Fiskeressursgrunnlag
  - God tilgjeng på fersk fisk fra norske og utenlandske fartøyer om prisen er konkurransedyktig
- Infrastruktur
  - God tilgang på havn og bygninger for mottak, sortering og filetering
- Flyplass og veinett for uttransport
- Tilgang på kvalifisert arbeidskraft og lokal entreprenørkraft
- Etterspørsel etter fersk pakket fisk tilpasset distribusjonsleddenes ønsker
- Politisk interesse for nye initiativ

Muligheter med fersk fisk

- Etablere en fiskeauksjon
  - en markeds mekanisme for å tilby mange bedrifter sortert fisk etter art, størrelse, ferskhetsgrad, oppkuttingsgrad
  - Gir høyere priser som tiltrekker fiskelandinger
- Auksjon gir muligheter for råstofftilgang for markeds spesialiserte bedrifter som for eksempel
  - Norway Seafood har behov for fersk filet for sin Marian kontrakt
  - Kan spesialisere seg på enkeltprodukter og –markeder, som stor torsk for salting, bifangst som uer, steinbit
  - Spesialiserer seg på filetering og oppkutting for andre pakke bedrifter etc.
  - Spesialiserer seg på flyfrakt etc.

22.11.04

T Trondsen om auksjon i Vardø

3

Fiskeauksjoner øker prisene til fiskerne

Rel. Price	Cod	Plaice
135	Scotland	
130		
125		
120		Scotland
115		
110	Møre-Romsdal	
105		
100	I-Auction	I-Auction
95		
90	North-Norway	
85		I-Contract ¹
80		
75		Møre-Romsdal
70	I-Contract ¹	North-Norway

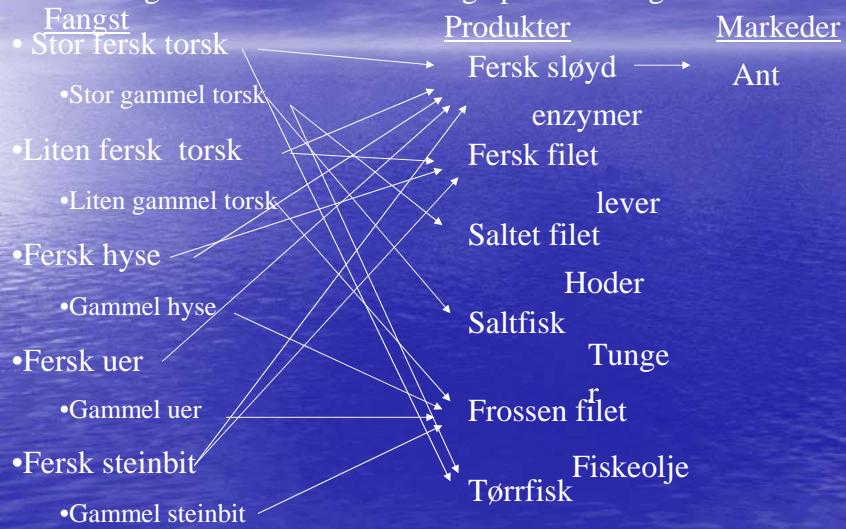
22.11.04

T Trondsen om auksjon i Vardø

4

Verdiskapning

Enkelt fangster består av svært mange produkter og markeder

Spesialisering øker verdiene

Minsteprissystem Norges Råfisklag

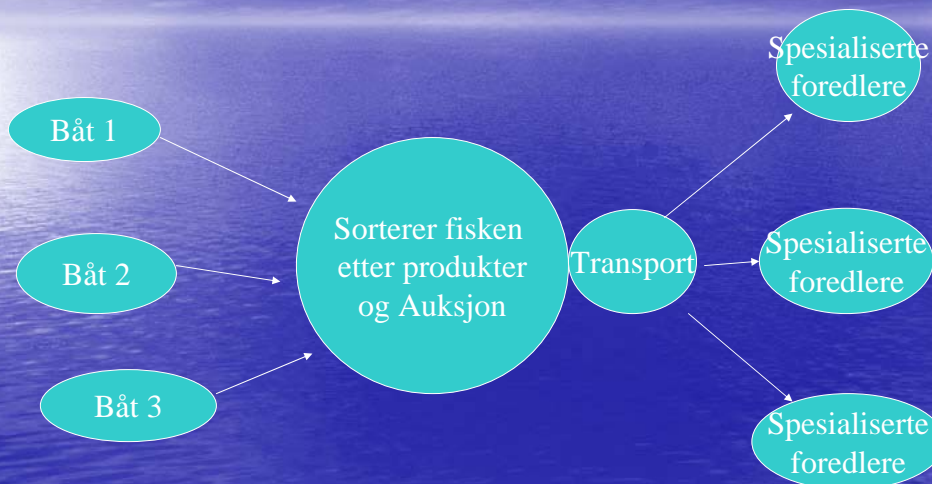

22.11.04

T Trondsen om auksjon i Vardø

7

Auksjon

22.11.04

T Trondsen om auksjon i Vardø

8

Bedre markedsutnyttelse Nøkkel for verdiøkning

- Markedstrend:
  - Mer heterogene og nisjepregete markeder
    - forskjellige arter, størrelser, deler på fisken, foredlingsgrad, kvalitetsklasser og tilbudt tidspunkt har ulik verdi i ulike markedssegmenter.
- Fiskefangst: meget stor variasjon i tilbudet:
  - arter, størrelser, fiskeform, kvalitetsklasser, fiskefelt, redskap, turlengde, tilgjengelighet etc.
- Utfordring for fisker/tilbyder:
  - hvordan maksimere verdien av de ulike produktegenskapene i fangstene.

22.11.04

T Trondsen om auksjon i Vardø

9

Spesialisering i produkt - markedstilpasningen.

- Utnyttelse av merbetalende markedsnisjer forutsetter stabile kvalitetsrelasjoner
  - Leverandører med spesialkompetanse
  - styrer kvalitet og stabile tillitsrelasjoner til kjøpere
- Dagens omsetningssystem for råfisk med kjøpeplikt for all fangst motvirker spesialisering
  - Gir lønnsomhet gjennom fleksibilitet og omstilling etter svingninger i fisket
  - Fiskerne betaler regningen i form av lavere priser
  - Gevinstene av sortering tas lengre frem i verdikjeden

22.11.04

T Trondsen om auksjon i Vardø

10

Tradisjonelle løsninger

- Eierintegrering
  - Bedriftene skaper stabilitet gjennom eierskap til trålere
- Kostnader
  - Ferskfisktrålere leverer gjennomsnittlig for dårlig råstoff for de best betalende markedene.
  - Fryseriene konkurrerer i de laveste prissegmenter
- Konsekvenser
  - Fiskerne uten alternative kjøpere betaler prisen
  - De som kan leverer utenom Finnmark etter der de får best betalt

22.11.04

T Trondsen om auksjon i Vardø

11

Auksjonsformens konkurransefortrinn

- Tiltrekker leveranse gjennom høye priser
- Mange tilbydere og kjøpere bringes sammen på en markeds plass.
- Gir rom for spesialiseringer etter art, fiskestørrelse, kvalitet etc. som driver opp prisene
- Reduserer etableringshindrene i fiskeproduksjon
  - Øker konkurransen
  - Åpner for små produsenter og eksportører av spesialprodukter

22.11.04

T Trondsen om auksjon i Vardø

12

Stabilitet for kjøpersiden

- Auksjonen gir en buffer mot svingninger i landinger.
  - Kjøperne er mindre avhengig av lokale svingninger
  - Mer transport mellom auksjon og foredlere
- Kjøpere er representert på mange auksjoner
  - Kan samle fisk fra mange auksjoner og danne stabile varestrømmer mot markedet
- Verdiskapning kan flyttes nærmere fangstområdene
  - Sluttkjøpere som etterspør stabilitet og kvalitet vil å knytte seg til kjøpere nærmest mulig fangstfeltet.
- Spesialisert produksjon øke bearbeidingsverdien

22.11.04

T Trondsen om auksjon i Vardø

13

Krav til ferskfiskauksjon

- En markedsplass med mange landingssteder
- Dataauksjoner som på Island.
  - Egne auksjoner og/eller samarbeid med etablerte auksjoner på kontinentet
  - Norske og utenlandske kjøpere (via agenter)
- Sortering med kvalitetsgarantier
  - Sortering om bord eller i auksjonshaller/plasser med leid hjelp
  - Uavhengig kvalitetsinspeksjon overfor kjøper (FiskeVeritas)
  - Mulig med interaktiv kvalitetsinspeksjon av kjøper over Internett etc.

22.11.04

T Trondsen om auksjon i Vardø

14

Krav til logistikk

- Kjøper må sikres mottak av fisken på fastsatt tidspunkt, til fastsatt pris og forutsatt kvalitet.
  - Avtaler med tredje parts logistikk selskap
    - trailer og fly
  - Avtaler om ruteopplegg og faste priser etter avstand mest mulig uavhengig av kvantum.
    - Som i Skottland
    - Mellom fiskeværene og til sluttmarkedene

22.11.04

T Trondsen om auksjon i Vardø

15

Konsekvenser for aktørene

- Prisene drives opp til europeisk nivå minus transport- og omsetningskostnader
- Størst fordeler for de som har den ferskeste fisken og er nærmest fangstfeltet som kystflåten.
- Systempress på kjøperne for å finne de mest betalende markedene
- Fiskerne på steder uten kjøpere kan sikres omsetning direkte gjennom auksjonen.
- Nye bedrifter/selskap/entreprenører kan etablere seg i spesialprodukter

22.11.04

T Trondsen om auksjon i Vardø

16

Konsekvenser for samfunnet

- Øket samlet verdiskapning.
- Bedre markedsriktig kvalitet og utjevning av leveranser etter prissvingninger
  - Fiskerne får pris/kvalitetssignaler direkte gjennom salget
- Øket mulighet for tilpassing av fiskereguleringer etter markedet.
  - Myndighetene kan kalkulere prisvirkningene av kvoter som skaper tilbudspress i markedet

22.11.04

T Trondsen om auksjon i Vardø

17

Auksjoner kommer i Nord Norge

- Norges Råfisklag har utredet auksjon over flere år
- Har innført fryseauksjon og auksjon av seinotfangst
  - har gitt konkurransefortrinn for større frysefartøy
  - stor ulempe for fiskeindustrien i Finnmark
- Starter nå forsøksauksjon for fersk fisk i Vesterålen
  - Fare for at Finnmark vil tape råstoff på dette uten mottiltak

22.11.04

T Trondsen om auksjon i Vardø

18

Utvikling av et auksjonskonsept for Vardø for å tiltrekke investorer.

Hva må klargjøres?

- Fisketilgang
  - Analyse av norsk og russisk fangst i området, arter og sesonger
  - Prissensivitet for landing i Vardø
- Konkurransedyktige markeds- og prismuligheter for fersk sortert fisk og filet
  - For videreforedling i Finnmark og Norge og Danmark forøvrig
  - For direkte eksport med trailer og fly til konsumentmarkeder (utenom Danmark)
  - Via europeiske ferskfiskmarkeder som Paris, Marcamadrid, Billingsgate etc.

22.11.04

T Trondsen om auksjon i Vardø

19

Utvikling av et auksjonskonsept for Vardø for å tiltrekke investorer.

Hva må klargjøres?

- Auksjonsopplegg
  - inkludert samarbeidsopplegg med Norges Råfisklag
- Muligheten for etablering av mange småbedrifter for spesialisert produksjon, markedsføring og servicetjenester
- Muligheten for kapitalisering/investorer av anleggsmassen
  - Innovasjon Norge og DnBs posisjon
  - Muligheten for å etablere et offentlig kontrollert industribygg som leier ut bruksrettigheter
    - Kommunen og SIVAs posisjon?

22.11.04

T Trondsen om auksjon i Vardø

20